

Labklājības ministrija

Skolas iela 28, Rīga, LV - 1331, tālr. 67021600, fakss 67276445, e-pasts lm@lm.gov.lv, www.lm.gov.lv

Rīgā

29. 09. 2017 Nr. 32-1-06/1598
Uz 26.08.2017. Nr. b/n

Biedrība "EAPN-Latvia"

*Par ieteikumiem bezdarbnieku
apmācību sistēmas pilnveidei*

Labklājības ministrija (turpmāk – LM) ir iepazinusies ar biedrības "EAPN-Latvia" viedokli un izteiktajiem priekšlikumiem saistībā ar Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) īstenotajiem bezdarbnieku apmācību pasākumiem un sniedz šādu informāciju.

Informējam, ka lēmumu par piemērotām NVA reģistrēto bezdarbnieku un darba meklētāju profesionālās un neformālās izglītības programmām, kā arī īsajiem kursiem, lekcijām un semināriem konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu (turpmāk – KPP) ietvaros (turpmāk – bezdarbnieku apmācību saraksti) vismaz reizi gadā pieņem LM Apmācību komisija. Tās sastāvā (skat. komisijas sastāvu vēstules pielikumā) ir pārstāvji no LM, NVA, Ekonomikas ministrijas, Latvijas Pašvaldību savienības, Izglītības un zinātnes ministrijas, Zemkopības ministrijas, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, kā arī citu kompetento valsts, pašvaldību, augstākās izglītības pārstāvji un nozaru eksperti. Apmācību komisija apstiprina tās izglītības programmas, kuras atbilst darba tirgus pieprasījumam un piedāvājumam (arī tajās jomās, kur varētu rasties darbinieku trūkums), kā arī atbilstoši tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm, t.sk. Ekonomikas ministrijas vidējā termiņa prognozēm. Līdz ar to NVA klientiem netiek piedāvātas apmācības, pēc kuru apguves nodarbinātības iespējas ir minimālas vai tādas nav vispār. Pirms komisija pieņem lēmumu, NVA un LM analizē statistikas datus (bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtošanās u.c. rādītājus) un īstermiņa darba tirgus prognozes. Papildus apmācību saraksti tiek koriģēti, ņemot vērā nozaru ekspertu vērtējumu.

2017. gadā NVA organizētajās bezdarbnieku apmācībās uzsvars ir uz apstrādes rūpniecību un enerģētiku, būvniecību, kā arī transporta un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izglītības programmām. Bezdarbnieku izglītošana

profesionālajās un neformālajās izglītības programmās ir iespējama tikai akreditētās izglītības iestādēs vai iestādēs, kuras īsteno licencētas izglītības programmas. Šobrīd darba tirgū pieprasījums ir pēc elastīgiem un pielāgoties spējīgiem darbiniekiem, kuriem papildus profesijai nepieciešamajām zināšanām piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, tāpēc NVA neformālās izglītības ietvaros piedāvā apgūt arī programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu, datorzinību u.c. kursu apguvi. Bezdarbnieku apmācību saraksti ir pieejami NVA mājaslapā (sadaļā “Klientiem” – “Bezdarbniekiem un darba meklētājiem”), t.sk. KPP saraksts, kurā papildus plašajam piedāvājumam iekļauti pasākumi arī NVA klientu psiholoģiskajam atbalstam un motivācijas sekmēšanai, piemēram, psihologa individuālā konsultācija, seminārs par mācīšanās un motivācijas nozīmi, seminārs saistībā ar stresu un tā pārvarēšanu u.c.

NVA īstenoto apmācību pasākumu mērķis ir pēc iespējas ātrāka un sekmīgāka bezdarbnieku iesaiste darba tirgū, tāpēc nākamās profesijas izvēlei ir jābūt balstītai gan uz personas izvēli, gan uz darba tirgus vajadzībām. Kopš 2011. gada NVA tās klientiem piedāvā iespēju pilnveidot savas prasmes, izmantojot apmācību kuponu sistēmu. Šī metode tika ieviesta kā viens no strukturālās reformas pasākumiem saskaņā ar starptautisko aizdevēju rekomendācijām.

Apmācību kupons tiek izsniegts reģistrēšanās secībā, pēc tam bezdarbnieks var izvēlēties sev piemērotāko apmācību veidu un izglītības iestādi. Izvēlēta izglītības iestāde ne vienmēr ir spējīga nokomplektēt mācību grupu, līdz ar to personas iesaiste konkrētajā apmācību programmā var aizkavēties. Tomēr, izmantojot apmācību kuponus, klienti daudz īsākā laika periodā iesaistās apmācībās, salīdzinot ar sistēmu pirms tam, kad NVA pati komplektēja mācību grupas. Pozitīvi vērtējams arī fakts, ka līdz ar kuponu metodes ieviešanu bezdarbniekiem ir plašākas iespējas izglītības iestāžu un programmu izvēlē. Papildus ir mazināts tā sauktais „*cherry picking*” efekts, kad izglītības iestāde izvēlas jau tāpat izglītotākos, nevis tos, kam mācības ir ļoti nozīmīgas turpmākai integrācijai darba tirgū. Metodei ir vēl citas priekšrocības: konkurence starp izglītības iestādēm, atvērtas izglītības iestāžu iesaistes iespējas (nav jāpiemēro laikietilpīgas iepirkumu procedūras), kopējais NVA klientu apmierinātības pieaugums, apmācību kvalitātes uzlabojums u.c. Latvijas kuponu sistēma kā Eiropas labā prakse ir izmantota arī starptautiski (Latvijas praksi apmācību kupona ieviešanā pārņēma Igaunija, tāpat sistēma tiek izmantota kā paraugs Grieķijas un Ukrainas strukturālajās reformās).

Pozitīvas tendences ir arī saistībā ar darbā iekārtošanās rādītājiem pēc pārkvalifikācijas pasākumu pabeigšanas. Pēdējo trīs gadu laikā darbā iekārtojas vidēji virs 40 % apmācībā iesaistīto bezdarbnieku (tendence augšupejoša, jo 2010. - 2011. gada periodā darbā iekārtošanās rādītājs bija 28,5 %), kas ir augsts rādītājs pat ES dalībvalstu vidū. Turklāt apmācību pasākumu lietderīgumu un to pozitīvo ietekmi uz iedzīvotāju ienākumiem pētīja profesors Mihails Hazans 2013. gada Pasaules Bankas pētījuma „Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais? Pēc krīzes politikas izvēļu izvērtējums” ietvaros (pētījums pieejams LM mājaslapas pētījumu sadaļā - “Darba tirgus”). Galvenais pētījuma secinājums bija tāds, ka ilgākā laika

periodā tiem bezdarbniekiem, kuri darbā ir iekārtojušies pēc kāda no apmācību pasākumiem, ir augstāks ienākumu līmenis, nekā tiem bezdarbniekiem, kuri apmācībās neiesaistās.

Lai bezdarbnieki varētu pieņemt darba tirgus situācijai un personīgajām prasmēm un iemaņām atbilstošākus lēmumus par savas turpmākās karjeras attīstību, NVA piedāvā karjeras konsultanta pakalpojumus, ir ieviesta bezdarbnieku profilēšanas sistēma (ar kuras palīdzību sekmē bezdarbnieka motivāciju un secīgu iesaisti aktīvajos nodarbinātības pasākumos, ņemot vērā konkrētās personas individuālo bezdarba situāciju, iepriekš iegūto izglītību, darba pieredzi u.c. apstākļus), nodrošināts atbalsts reģionālajai mobilitātei, lai veicinātu to piekļuvi apmācību vietām un sekmētu grupu komplektēšanos. Regulāri ieviesti arī papildus pakalpojumi bezdarbnieku ar invaliditāti apmācību organizēšanā, piemēram, apmācību vietas pielāgošana, specializētā transporta pakalpojums apmācību pasākumu dalības laikā.

Vienlaikus ir arī iesaistes ierobežojumi – NVA klienti var atkārtoti iesaistīties profesionālās izglītības programmu apgūvē ne agrāk kā divus gadus pēc iepriekšējās profesijas pabeigšanas. Jāatzīmē, ka par nepamatotu mācību pārtraukšanu bezdarbniekam ir jāatmaksā to izdevumi atpakaļ NVA. Savukārt mācību stipendijas (kas profesionālo un neformālo izglītības programmu apgūves laikā ir 5 eiro par vienu mācību dienu) mērķis ir bezdarbnieku mācību procesa izmaksu segšana.

Labklājības ministrija izsaka pateicību par Jūsu sniegto viedokli bezdarbnieku apmācību sistēmas pilnveidei! Ņemot vērā to, ka LM Apmācību komisijas sastāvs regulāri tiek aktualizēts, tādējādi nodrošinot ekspertu piesaisti un bezdarbnieku sarakstu pilnveidi atbilstoši darba tirgus pieprasījumam, aicinām deleģēt biedrības "EAPN-Latvia" pārstāvi iekļaušanai Apmācību komisijas eksperta statusā, sniedzot priekšlikumus komisijas koordinatoram uz e - pasta adresi: Raimonds.Bridaks@lm.gov.lv, kurš sniegs detalizētāku informāciju arī par komisijas sēdes organizatoriskajiem jautājumiem.

Pielikumā: Apmācību komisijas sastāvs (apstiprināts ar LM 31.03.2017. rīkojumu Nr.39) uz 2lp;
Komisijas darbības nolikums (apstiprināts komisijas sēdē 03.12.2015. ar protokolu Nr.2/2015) uz 2 lp.

Ar cieņu,

ministrs

J.Reirs

R. Brīdaks, 67021508,
Raimonds.Bridaks@lm.gov.lv
953, 17-N/10552